



#### هفته فیلم ناصر تقوایی

گروه ادب و هنر| هفته فیلم ناصر تقوایی سوم تا هشتم مرداد در سینماتک خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود. در این هفته گزیده‌فیلم‌های پیش از انقلاب، «ناخدا خورشید»، گزیده آثار مستند، «ای ایران»، «کاغذ بی‌خط»، فیلم‌های کوتاه «کشتی یونانی» و «رهايي» به کارگردانی ناصر تقوایی طی ۶ روز در سینماتک خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آیند. گزیده‌فیلم‌های پیش از انقلاب ناصر تقوایی یکشنبه سوم مرداد ساعت ۱۷:۳۰ در سینماتک خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آیند و سپس نشست نقد و بررسی با حضور فریدون جیرانی، سیروس الولد و جواد طوسی برگزار می‌شود.

#### یادداشت

**در حاشیه انتشار و استقبال از ۳ رمان تاریخی از ۳ نویسنده جوان**

### سردرگمی نویسنده ایرانی در کوچه‌های تاریخ



**حمید نورشمسی**

منتقد

دیگر بحران هویت و تعریفی که او از خود در عصر دیجیتال و فرایتترنت ارائه می‌دهد و چالش‌های او با انسان‌ها و جوامع بیشتر از هر چیز از جمله تاریخ دغدغه رمان معاصر است. در مقابل در ایران این روزها داستان‌هایی توسط نسل جوان خلق می‌شود که هیچ ارتباط منطقی‌ای با این پدیده اجتماعی زمان حال‌شان نداشته و به جای فردیت به دنبال نوعی تعریف تازه از انسان در کوچه‌پس‌کوچه‌های تاریخ است. اما نویسنده جوان ایرانی در کوچه‌پس‌کوچه تاریخ دنبال چیست و چرا این بستر برای او جذابیت روایی دارد؟ برای پاسخ به این مساله نخست می‌توان به سیالیت و تعلیق تاریخ اشاره کرد که فضای رویدادهای تاریخ ایران به‌ویژه در سال‌های منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی را داراست. مساله بعدی را باید در دستمایه نویسندگان جوان برای مطالعه جست‌وجو کرد. بدون‌شک واکاوی تاریخی و محققانه، جریان‌های مبارزاتی پیش از انقلاب و سرنوشت آنها پس از انقلاب بخش بسیار وسیعی از فعالیت‌های پژوهشی تاریخ و این روزهای مطبوعاتی میان روشنفکران را تشکیل می‌دهد. سیطره و هجوم این حجم از اطلاعات بدون‌شک جوانانی را از رهگذر تماس با آنها به روایت داستانی از آن نیز بازمی‌خواند. مساله سوم را باید در فضای بازی دانست که تاریخ برای تخیل و اظهارنظر در اختیار نویسنده قرار می‌دهد.با این مقدمه و بیان این سه دلیل نگاهی انداخته‌ایم به سه رمان تاریخی از سه نویسنده جوان کشور که این روزها در بازار کتاب در حال عرضه است.

#### تیه خرگوش

رمان «تیه خرگوش» نوشته علی‌اکبر حیدری داستانی است که نویسنده آن بازخوانی بخش‌هایی از زندگی یک خانواده را در سه بخش از تاریخ معاصر ایران معرفی کرده است. حیدری در تیه‌خرگوش تلاش کرده بیم و امیدهای انسان‌های حاضر در داستانش را بدون بزرگ پیش چشم مخاطب بکشد اما شاید بیش از حد ساده‌انگاشتن این اتفاق به داستان او لطمه وارد کرده است. حیدری در داستانش چنان محو ساخت بستر زیستی شخصیت‌هایش شده که اصلا متوجه نیست مخاطبش میان این همه جابه‌جایی زمان روایت در متن خسته و کسل می‌شود و درنهایت نیز کتاب را خواهد بست. او گویا تمایل نداشته به این مساله توجه کند که تاریخ به‌عنوان بستر روایت چنان‌که باید و شاید در رمانش قوام نیافته که درنهایت می‌شود گفت اگر این رمان نه در سه بخش از تاریخ که اگر در سه بازه زمانی کوتاه‌تر و نزدیک به ما (یعنی در سال‌های پس از انقلاب) نیز رخ می‌داد، درنهایت تفاوتی نداشت.

#### سرخ سفید

مهدی یزدانی خرم در «سرخ سفید» تاریخ را با جمالاتی کوتاه و سرسرب روایت می‌کند. اما در زمان و عبارات برای تصویرسازی از موقعیتی که اشخاص موردنظر وی در دل تاریخ دارند نیز از نقاط‌وت این رمان به شمار می‌رود اما کماکان به نظر می‌رسد مساله اصلی این متن، نبودن ارتباطی منطقی میان تاریخ و روایت داستانی اوست. به عبارت دیگر تاریخ در «سرخ سفید» بستر روایت اصلی رمان نیست بلکه حاشیه‌ای است که سعی شده مخاطب به سوی آن سوق داده شود بدون‌آنکه بداند در آن فصل مشخص از رمان چه نیازی به بازخوانی این روایت تاریخی هر چند جذاب دارد. اساس نخ تسبیح رمان در میان این همه اتفاق و روایت چیست؟

#### گود

مهدی افشارنیک در رمان گود داستانی بلند از ارتباط وند خانواده را در بستر تاریخ پرفراز و نشیب معاصر ایران روایت می‌کند. رمانی که در بخش‌های مختلف آن مخاطب به دوره‌هایی متفاوت از تاریخ با انسان‌هایی متفاوت سفر می‌کند که تنفس در فضای زندگی آنها اقتضائات خاص خودش را دارد و تلاش ستودنی نویسنده برای تجمیع آنها در یک رمان بسیار تحسین‌برانگیز است. گود به‌عنوان رمان برای روایت از تاریخ با چند مشکل روبه‌رو است. نخست اینکه شخصیت‌های این رمان در بستر

رمان بدون عقبه و پیش‌زمینه‌سازی از سوی نویسنده و به شکلی متعدد وارد و خارج می‌شوند. تعدد اسامی و نقش‌های زیاد و درشت آنها در داستان بدون اینکه مخاطب بتواند حتی در چند پاراگراف با آنها و مراسم و ساختار تفکر و زیست‌شان آشنا شود، به داستان آسیب زده است. از سوی دیگر افشارنیک برای روایت از تاریخ نیاز به استفاده سنجیده‌تری از زبان داشت. تاریخ ایران به‌ویژه در دوره‌ای که او به دنبال بازگویی‌اش رفته است، دستور زبان و روایت منحصربه‌فردی دارد که چیزی فراتر از استفاده از چند اصطلاح است. تفکر و اندیشه پیرمردان بازاری دلپسته به باورها و آئین‌های مذهبی در دهه ۳۰ و ۴۰ با مبارزان و چریک‌های انقلابی در دهه ۵۰ و انسان‌های عادی حل شده در چرخه زندگی اجتماعی به هیچ روی یکسان نیست و به تبع آن دستور زبان و بیان آنها نیز. «گود» درست در همین بخش است که ضربه می‌خورد؛ از نداشتن تمهید استفاده و خلق زمانه‌ای متفاوت برای شخصیت‌پردازی از افراد مختلف. از سوی دیگر به نظر می‌رسد افشارنیک در بخش‌هایی از این رمان برخوردی خام‌دستانه و به غایت ساده با تاریخ داشته است. روایت داستانی او از بخش‌هایی مانند ترور مجید شهید واقفی و شرح آن یا چگونگی تغییر ایدئولوژی در سازمان مجاهدین خلق [منافقین] یا تلاش برای بازسازی چهره برخی شخصیت‌های سیاسی بدون تلاش برای ترسیم سیمای آنها بدون توجه به حقایق تاریخی در زمینه نوع ارتباط آنها با سایر افرادی که در مسلک سیاسی آنها حضور داشته‌اند نیز از دیگر نقاط ضعف این رمان به شمار می‌رود.

#### #



یکشنبه ۳ مرداد ۱۳۹۵ | ۱۹ شوال ۱۴۳۷ | ۲۴ جولای ۲۰۱۶ | شماره ۱۹۹۹

#### چرا مهران مدیری از تلویزیون خداحافظی می‌کند

## بسیار سختگیرتر شده‌اند

■ مدیری: مواردی را ممیزی می‌کنند که من اصلا نمی‌فهمم



📍 مهران مدیری در برنامه هفت در گفت و گو با بهروز افخمی

را اعلام کند و انتقاداتی نیز از بابت سختگیری‌ها و دشواری‌های کار در تلویزیون داشته باشد. مدیری پس از شکست در شبکه خانگی با سریال «ویلايِ من»، در سال ۹۳ و با حمایت دوباره علی‌اصغر پورمحمدی، معاون وقت صدا و سیما به تلویزیون بازگشت و با برنامه از چندین سال دوری از صدا و سیما بود. بازگشت دوباره مهران مدیری به تلویزیون برای رسانه‌ای که نگران از افت مخاطب بود، برای مدیران تلویزیونی آفت‌دار مهم بود که حتی او را به یکی از برنامه‌های آغازین سال ۹۳ هم دعوت کردند تا خبری خوش برای مخاطبان تلویزیون باشد. اما جمع‌هشب تلویزیون به مهران مدیری مجال داد تا به‌طور علنی در یک برنامه زنده خبر خداحافظی‌اش

“

تلویزیون نه تنها بازیگران درجه‌چندمش را با کوچ به شبکه‌های ماهواره‌ای از دست می‌دهد، بلکه با اعمال نظرهايِ سلیقه‌ای و ضعف در مدیریت، مهم‌ترین ستاره‌هایش مانند مهران مدیری را نیز به راحتی از دست می‌دهد

”

در برنامه «سه‌ستاره» با آب و تاب درباره بازگشتش به تلویزیون گفته و تأکید کرده بود به سه دلیل به تلویزیون برگشته است: «فرزند تلویزیون بودن»، «نیاز مردم به شاد بودن» و اینکه «مخاطب تلویزیون بیشتر

از شبکه خانگی است». اما آشتی مهران مدیری با رسانه ملی برایش دردسازترین آشتی‌ها بود. حال مهران مدیری بعد از دو سال دوباره به برنامه تلویزیونی آمد اما این‌بار برای خداحافظی از تلویزیون. مدیری به دعوت بهروز افخمی در برنامه هفت حضور پیدا کرد و خبر داد که دیگر از تلویزیون خسته شده است و بعد از اتمام برنامه «دورهمی» هیچ‌گونه همکاری‌ای با صدا و سیما و شبکه خانگی نخواهد داشت. او خبر از ساخت یک پا دو فیلم سینمایی در سال داد. افخمی بعد از شنیدن دو فیلم در سال تعجب کرد. مدیری در پاسخ او گفت: «من از ۳۶۵ روز سال ۳۶۰ روز کار می‌کنم که در قبال کارهایی که الان انجام می‌دهم، چیزی نیست. حالا دیگر وقت استراحتم است.»

مدیری دربرابر اصرار افخمی درباره علت خستگی‌اش از تلویزیون گفت: «چرا دیگر تیز نیستی؟ به‌خاطر محدودیت‌های تلویزیون است! اصلا چیز عجیبی نیست، همه‌جا همین است، اما جدیدا بسیار سختگیرتر شده‌اند. نمونه‌اش در همین برنامه دورهمی. از طرفی چیزهایی را ما می‌گوییم که برای نخستین‌بار است مطرح می‌کنیم و پخش می‌شود و از طرفی مواردی را ممیزی می‌کنند که من اصلا نمی‌فهمم.»

نکته قابل‌تأمل در شواخی و خنده‌های مهران مدیری در برابر پاسخ‌های دم‌دمستی بهروز افخمی در برابر یکی از محبوب‌ترین چهره‌های تلویزیونی دهه‌های اخیر این است که تلویزیون نه‌تنها بازیگران درجه‌چندمش را با کوچ به شبکه‌های ماهواره‌ای از دست می‌دهد، بلکه با اعمال‌نظرهايِ سلیقه‌ای و ضعف در مدیریت، مهم‌ترین ستاره‌هایش مانند مهران مدیری را نیز به راحتی از دست می‌دهد. باید از رئیس سازمان صدا و سیما که خود اعضاد دارد، بیش از ۶۰ درصد مردم ماهواره می‌بینند، پرسید که تاکی قرار است برخی تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای منجر به ترک هنرمندان خوب از این رسانه شود؟

#### کپ و گفت

البته این متن حین تمرین و بازی هنرمندان بازنویسی و به این چیزی که الان هست تبدیل شد.

موضوع محوری نمایش شما «عشق» است. حالا از چه از لحاظ درونی و چه از لحاظ بیرونی که مربوط به عاشقان هنر سینما هم می‌شود. درست است؟ حرف من تفاوت بین دو نسل است. نسل‌های گذشته و حاضر که واقعا گم‌شده هستند. واقعا علاقه به تئاتر‌های سیاسی و حرف‌های آنچنانی ندارم. ما در حال حاضر چیزهای مهمی را در زندگی‌مان به دست فراموشی و نابودی سپرده‌ایم که یکی از آنها عشق است. نسل گذشته ما واقعا مهرورز بود و در عاشق شدن هم جور دیگری رفتار می‌کرد. در محیط آنها زندگی متفاوت بود و بر سر همه چیزشان می‌ماندند.

**به نظر مخاطب خود را جوانان دهه ۱۳۷۰ در نظر گرفته‌اید تا برای آنها قیاس دو نسل را نشان دهید؟**  
دو نسل متفاوت را به صورت قیاسی در برابر هم قرار داده‌ام. همه ما تحت تأثیر شرایط هستیم. نسل گذشته در ۴۰ سال گذشته همچنان با همان عشق و عاشقی‌های خود زندگی می‌کند و همچنان مهرورز است. دلیل این زندگی هم تربیت گذشته آنها بود. رابطه دو شخصیت جوان ما به نام‌های عطا و نازی با رابطه دو شخصیت کهنسال ما یعنی جهان و مہنگار متفاوت است. تلاشی که جهان برای دیدن مہنگار طی ۴۰ سال می‌بینم. در فیلم‌های حاضر دیگر گم‌شده‌اند. نسل حاضر واقعا زندگی بسیار متفاوت و بی‌هدفی را دنبال می‌کند.

**حال و هوای تئاتر شما آدم را یاد فیلم‌های علی‌فردین می‌اندازد و همان نوع نگرش به زندگی را شاهد هستیم. نظرتان چیست؟**  
واقعا شبیه آن دوران است. عشق‌های آن دوران و آدم‌های آن زمان را در آن فیلم‌ها می‌بینیم. در فیلم‌های گذشته هم شیوه زندگی مردم آن دوران را می‌دیدیم؛ سادگی و خلوص خاصی در رفتار مردم آن دوران بود که حالا دیگر نیست.



📍 زاله صامتی بازیگر فیلم «دراکولا»

یک زن در سینمای کمدی به ستاره تبدیل شود. البته من آدم جسوری هستم و همین عامل باعث موفقیت‌م هم شده است.

**شما مدتی است که مشغول بازی در یک سریال تلویزیونی هستید و با این حساب پس از ۱۴ سال به این رسانه بازگشته‌اید. چرا این اتفاق افتاد؟**

برای اینکه این سریال بسیار ویژه است. پس از مدت‌ها یک فیلمنامه خوب خواندم. پیشنهاد هم همیشه هست ولی باید یک اثری را انتخاب کنم که برایم ویژه باشد. «فنس» به کارگردانی جلیل سامان کار ویژه‌ای است. قرار است که اوایل بهمن از شبکه سه سیما روی آنتن برود.

“

من هر دو ژانر اصلی را در سینمای ایران تجربه کرده و خدا را شکر در هر دو موفق بوده‌ام. ما واقعا بازیگر زن کمدی نداریم و در سینمای ما نمی‌شود یک زن در سینمای کمدی به ستاره تبدیل شود

”

برای اینکه این سریال بسیار ویژه است. پس از مدت‌ها یک فیلمنامه خوب خواندم. پیشنهاد هم همیشه هست ولی باید یک اثری را انتخاب کنم که برایم ویژه باشد. «فنس» به کارگردانی جلیل سامان کار ویژه‌ای است. قرار است که اوایل بهمن از شبکه سه سیما روی آنتن برود.



📍 زاله صامتی کارگردان نمایش «یادم تو را فراموش»

www.Farheekhtegan.ir

Sun. | 24 Jul 2016 | vol.07 | No. 1999

ادب و هنر



فرهنگستان

#### کافه گالری

#### ترافیک برای خرید آثار هنری



گروه ادب و هنر| بخش عمده‌ای از ترافیک خیابان دروس در عصر جمعه اول مرداد بابت بازدیدکنندگان از آیین افتتاح بیست‌و‌چهارمین دوره نمایشگاه «صد اثر صد هنرمند» در گالری گلستان بود. خرید ۲۶ نقاشی و دو مجسمه از اتفاق‌های قابل‌تأمل روز نخست این رویداد هنری بود. دو عامل تنوع و قیمت پایین آثار باعث شده هر ساله این نمایشگاه با استقبال خوبی روبه‌رو شود. مهم است که برای هر سلیقه و قدرت خریدی در این نمایشگاه اثر وجود دارد. از آثار واقع‌گرا تا آبستره، از نقاشی تا حتی خوشنویسی در این نمایشگاه در معرض تماشا و خرید قرار دارد و قیمت‌ها از ۱۰۰ هزار تومان تا ۲۵۰ میلیونی است. گران‌ترین تابلو هم متعلق به سهراب سپهری است. از ۱۹۵ هنرمند از سراسر کشور، ۲۲۰ اثر انتخاب شده است که در این میان ۱۳۰ نفر نقاش زن هستند و نشان از حضور فعال زنان هنرمند در این رویداد دارد. در کنار کارهای جوان‌ترها آثاری از آیدین آغداشلو، منیر فرامرمانیان، فریده لاشایی، ناصر اویسی، هوشنگ پزشکیان، سیراک ملکونیان، حسین محبوبی، محمدعلی ترقی‌جاه، بهرام دبیری، جلال شباهنگی، محمدحسین عماد، رضا مافی و مش‌اسماعیل قرار دارد. عصر جمعه به فاصله کمی اثر فخرتخته‌شده از دیوار برداشته شد و آثار دیگری جای آنها نصب شد. این هم از جذابیت‌های دیگر این نمایشگاه است که هر چند روز یک بار با نمایشگاه جدیدی روبه‌رو خواهیم بود.

#### سینمای جهان

### غوغای کمپانی «مارول» در کمیک‌کان



گروه ادب و هنر| همایش بزرگ کمیک‌کان در سن‌دیه‌گوی آمریکا بسیاری از هنرمندان سینما و توریست‌های کشورهای مختلف را به این منطقه خوش آب و هوا کشانده و رقابت کمپانی «دی‌سی» با پدیده‌هایی مانند بتمن و سوپرمن و «مارول» با تور و کاپیتان آمریکا به اوج خود رسیده است. شبکه اینترنتی «نتفلیکس» حق پخش سریال‌های مارول را خریداری کرده و تمام این سریال‌ها از این رسانه برای نوجوانان پخش می‌شوند که جای چنین فضایی در فرهنگ کشور ما خالی است. مارول در غرفه خود آثاری مانند «لاک‌کیچ» را رونمای کرد که در آن قهرمان اصلی یک سیاه‌پوست است. البته خبر ساخت ادامه «مرد عنکبوتی» و «حافظان کیهان» هم به علاقه‌مندان داده شد. اما از طرف دیگر، «دی‌سی کامیکس» خبر ساخت انیمیشن‌های «لاک‌پشت‌های نینجا» و «بتمن» را برای باز هزارم داده است. به نظر می‌رسد داستان تولید مجموعه‌های دنباله‌دار پرطرفدار که سال‌هاست در کتاب‌ها و پسرده سینما نقش بسته‌اند، ادامه دارد و آنقدر این پدیده را ادامه می‌دهند تا بالاخره این شخصیت از چشم مخاطبان بیفتد؛ اما شاید هم مانند سه‌گانه کریستوفر نولان به نام «بتمن: شوالیه تاریکی» دوباره مخاطبان را به سینما بکشاند.